

Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság

www.kmnp.hu

www.facebook.com/korosmaros

www.instagram.com/korosmarosnemzetipark

Körös-Maros Nemzeti Park- Békés vármegye természeti kincsestára

Békés vármegye néhány évszázaddal ezelőtt még zabolázatlan vadvizek birodalma volt, melynek folyói, mocsarai, erdei és pusztái ma már felfoghatatlan mennyiségű halnak, vadnak és madárnak nyújtottak élőhelyet. A tizenkilencedik században végzett folyószabályozások és mocsárlecsapolások következtében az egykori mesés birodalom részben eltűnt, részben átalakult és csupán szigetszerűen elhelyezkedő zöld oázisokban maradt fenn. Ezek a természeti szigetek alkotják a Körös-Maros Nemzeti Park legértékesebb területeit.

Békés vármegye természeti kincsestára a mai napig országos és nemzetközi jelentőségű értékekkel büszkélkedhet, melyek megőrzése, ápolása, fenntartása a szarvasi székhelyű Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság legfontosabb feladata.

A nemzeti park Békés vármegyei részterületei olyan különleges tájakon fekszenek, ahol a laikus természetjáró szeme is felfedezi az egyediséget, elég, ha a Kis-Sárrét vadregényes mocsárvilágára, a Bélmegyeri Fáspuszta több száz éves tölgyfáira, a Hármaskörösre fűződő szentély holtágakra, vagy a Kardoskút határában fekvő végtelen pusztára gondolunk.

A nemzeti park címerében látható tűzok Európa legnagyobb testtömegű röpképes madara. A faj világállománya mára globálisan veszélyeztetett, ezért kiemelt jelentőségű a Dévaványa térségében élő tűzokállomány, mely a maga közel 600 példányos egyedszámával a legerősebb egész Közép-Európában.

Békés vármegye botanikai értékei közül kiemelkednek a Csorvás határában díszlő volgamenti héricsek, illetve a Kondoros határában, valamint a Tatársáncon élő bókoló zsályák, hiszen ezek a fajok Magyarországon csak itt találhatók meg.

Az őszi és tavaszi madárvonulás idején több százezer tollas vándor talál biztos menedéket a vármegye kiváló állapotú vizes élőhelyein. A Biharugrai- és Begécsi- halastavak a körülöttük megőrzött mocsarakkal, továbbá a kardoskúti Fehér-tó a világ legfontosabb vizes élőhelyeit összesítő ún. Ramsari területek ékkövei.

A Vésztő-Mágor Történelmi Emlékhelyen magasodó kettős Mágori-domb a Kárpát-medence egyik legnagyobb és legjelentősebb újkőkori-rézkori-bronzkori lakóhalma. Szintén kiemelkedő kultúrtörténeti és ökológiai értéket képviselnek a Kígyósi-pusztán álló, a Maros-Körös közén máshol nem tapasztalható sűrűségben fekvő halmok (kurgánok).

A Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság fennállása során mindig nagy hangsúlyt fektetett a rábízott természeti értékek bemutatására, az ismeretterjesztésre és Békés vármegye ökoturizmusának fellendítésére. Az igazgatóság bemutatóhelyein, tanösvényein, gyalogos, kenus, illetve kerékpáros túráin, színes programjain évente több tízezer természetszerető vendég ismeri meg a térség páratlan természeti kincseit és szerez új ismereteket.

A Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság két legfontosabb bemutatóhelye a Szarvason működő Körösvölgyi Állatpark, mely Békés vármegye legnagyobb állatkertje, továbbá a Dévaványa határában üzemelő Sterbetz István Tűzokvédelmi Látogatóközpont, ahol a látogatók az országban egyedülálló módon testközelből láthatnak élő tűzokot. Mindkét helyszín népszerű bázisa az aktív- és ökoturizmusnak, illetve a különböző szakmai és környezeti nevelési programoknak.

A vármegye természeti értékeinek alaposabb felfedezéséhez komfortos szálláshelyet vehetnek igénybe a nemzeti park vendégei Dévaványán, Réhelyben, valamint a Kis-Sárrét szívében, Biharugrán, a Bihari Madárvártán.

A látogatók önálló kirándulásaikon is megismerkedhetnek Békés vármegye természeti gazdagságával az igazgatóság Halásztelki, Kígyósi, Sző-réti, Mágori tanösvényein, valamint egy izgalmas kenuzással, csónakázással a sarvasi Körös-holtágon kialakított Jégmadár Vízi tanösvényen.

A varázslatos Körös-Maros Nemzeti Park

A Körös-Maros Nemzeti Park a Tiszántúl déli részén helyezkedik el, hazánk hetedik nemzeti parkjaként jött létre 1997-ben. A nemzeti park természetvédelmi kezelését a sarvasi székhelyű Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság látja el. A régió védett és fokozottan védett természeti értékeinek vonatkozásában az igazgatóság illetékességi területe 800 ezer hektár, ami magába foglalja Békés vármegye teljes területét, Csongrád-Csanád vármegye Tiszától keltre eső felét, valamint a Körös-ártér és a Dévaványai-Ecsegi puszták területi egységek Jász-Nagykun-Szolnok vármegyéjét érintő részeit. A nemzeti park összterülete közel 52 ezer hektár, melyből több, mint 6 ezer hektár fokozottan védett.

A más és más adottságú és sajátosságú tájakon változatos, természeti értékekben gazdag területek maradtak fent. A Körös-Maros közén fekvő Csanádi- és Békési-hát, kedvező talajadottságú terület, a mezőgazdaság fejlődése következtében, napjainkra kimagasló természetvédelmi feladatot jelent a megmaradt természetes növénytakaságok, elsősorban a löszgyepek védelme. A hajdani **Kis-Sárrét, a Körösök vidéke, a Dévaványai-, Békési- és Csanádi-sík** területein tájképi- és természeti értékeiknél fogva nagy kiterjedésű szikes puszták, erdőpuszta- és mocsármaradványok, kaszálók és ligeterdők állnak védelem alatt.

A nemzeti park részét képezi a **kardoskúti Fehér-tó**, ami a Dél-Tiszántúl legértékesebb, időszakos vízállású szikes tava. A kardoskúti Fehér-tó és környéke az őszi és tavaszi madárvonulás nemzetközi jelentőségű állomása, a Biharugrai-halastavakkal és Montágpusztával együtt ún. Ramsari terület.

Az igazgatóság kiemelt feladata azoknak a növény- és állatfajoknak a védelme, melyek Magyarországon egyedül itt találják meg életfeltételeiket – például a volgamenti hérics és a bókoló zsálya -, vagy állományuk jelentős része a Körös-Maros Nemzeti Park területén található, mint az ősi löszgyepfoltokon fennmaradt, ősszel tömegesen nyíló vetővirág és a

Békés vármegye északi részén élő tűzok populáció, melynek védelmére 1978-ban Dévaványán hozták létre a **Tűzokvédelmi Állomást**.

A Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság egyik alapvető feladata, hogy a gondjaira bízott értékeket bemutassa az érdeklődők számára, hiszen a természet ismerete és tisztelete nélkül a megőrzés érdekében tett erőfeszítések nem nyerhetik el a társadalom széles rétegeinek támogatását. Ehhez az ismeretterjesztő munkához elengedhetetlen a megfelelő infrastruktúra, melynek legjelentősebb elemei Békés vármegye területén működnek.

Az igazgatóság legnépszerűbb bemutatóhelye a Szarvason található Körösvölgyi Állatpark.

A Dévaványa határában üzemelő Sterbetz István Tűzokvédelmi Látogatóközpont az itt található Réhelyi tanösvény, illetve az állandó és időszakos kiállítások mellett komfortos szálláshellyel és kempinggel várja vendégeit.

Békés vármegye egyik legértékesebb természeti kincsestára, a Kis-Sárrét. Felfedezéséhez az igazgatóság Biharugra határában kiépített, komfortos szálláshelye, a Bihari Madárvárta a legjobb bázishely.

A kardoskúti Fehér-tó természeti értékeinek alapos megismeréséhez a Kardoskúti Madárvonulás Múzeuma nyújt tökéletes kiinduló pontot, hogy az interaktív tárlat megtekintése után a látogatók a saját szemükkel is körbe tekinthessenek az igazgatóság két megfigyelő tornyából.

Keresse turisztikai programajánlónkat a honlapunkon, www.kmnp.hu-n és az Utazás Kiállítás 2024 ideje alatt az A pavilon 205 E standon.

Körösvölgyi Állatpark

A Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság legnagyobb és legkomplexebb bemutatóhelye a szarvasi **Körösvölgyi Állatpark**, melyet mára évente több tízezren keresnek fel a **Csáky-kastély** egykori kertjében, az **évszázados fákkal teli Anna-ligetben**. A parkban található eredeti növényvilág, az élőhelyek változatossága alkalmassá teszi a tájat arra, hogy az ideérkezők megismerjék a Körös- Maros vidéki táj jellegzetes arculatát, növény- és állatvilágát. A **Körös-Maros Nemzeti Park Természeti Kincsei** két szinten, több száz négyzetméteren, **interaktív állandó kiállítás** formájában mutatkoznak be.

A Körösvölgyi Állatparkban vendégeink testközelből ismerhetik meg a Kárpát-medencében egykor és ma honos állatfajokat. A látogatóközpontban kialakított, összesen 7000 literes akváriumban pedig hazai vizeink halaiban gyönyörködhetnek a látogatók. Az állatparknak otthont adó Anna-liget kertjében egy két kilométeres sétány mentén madárvolierek, ragadozóházak, lekerített vizes élőhely, mókusház, illetve nagy kifutók adnak otthont a több, mint 50 féle állatfaj több száz egyede számára.

Az állatpark lakói között védett és nem védett fajokat egyaránt fellelhetünk. Látogatóink olyan rejtett életmódot élő állatokkal találkozhatnak, mint a nyuszt, a borz, vagy az aranyakál. Láthatunk gímszarvast, őzet, dámszarvast, vaddisznót, és rókát is, melyek általánosan ismert fajok számítanak, mégis ritkán kerülnek a természetjárók szeme elé a szabadban. A kialakított vizes élőhelyen többek között nagy lilik, nyári lúd, barátréce, füttyülő réce és vörös ásólúd él. A Körösvölgyi Állatpark legnagyobb attrakcióját az európai bölények, a farkasok és a jávorszarvas jelentik.

A gyerekek kedvence az állatsimogató és a Kölyök-zug játszótér. Az interaktív tanösvény elemek pedig a természetismereti játszva tanulás lehetőségét kínálják.

Vendégeinket havonta színes szakmai- és élményprogramok szórakoztatják, továbbá szakvezetéses túrák, látványteretése, állatismertető, **zoopedagógiai** programok kínálnak gazdag élményeket.

Az aktív turizmus kedvelőinek lehetősége van kerékpár- és kenubérlésre, melynek segítségével felkereshetők a Körös-Maros Nemzeti Park Szarvas környéki természeti látványosságai. Az Anna-ligetet szegélyező Holt-Körösön a **Jégmadár vízi tanösvény** segíti a holtág múltjának, jellemzőinek és élővilágának megismerését.

További információ:

Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság Körös-völgyi Állatpark

Cím: 5540 Szarvas, Anna-liget 1. 5541 Szarvas, Pf.:72

GPS koordináták: 46°51'29.39" 20°31' 31.57"

Telefon: +36 66 313 855, +36 30 475 1789

E-mail: korosvolgy@kmp.hu

Honlap: <https://www.kmp.hu/hu/korosvolgyi-allatpark>

www.facebook.com/korosmaros

www.instagram.com/korosmaros

Sterbetz István Tűzokvédelmi Látogatóközpont

A Dévaványa és Ecsefalva között félúton található **Sterbetz István Tűzokvédelmi Látogatóközpont** múzeumépületének emeleti részén található állandó kiállítás bemutatja a Dévaványai-Ecsegi puszták egyedülálló értékét, a **tűzokot**, valamint az itt honos élővilágot és a táj történetét. A földszinti interaktív kiállításunkon Dr. Sterbetz István neves ornitológus, természetvédelmi szakember életét és munkásságát ismerhetik meg vendégeink. Külső bemutatóhelyein magyar szürke marha, bivaly, rackajuh és különböző baromfifajták figyelhetők meg. A látogatóközpontból kiinduló **Réhelyi tanösvény** mentén felfedezhetjük, megismerhetjük a terület jellemző növény- és állatvilágát és testközelből figyelhetjük meg a Körös-Maros Nemzeti Park címerében szereplő tűzokot. A védett területen kijelölt kerékpáros túraútvonalak bejárásához a látogatóközpontban kerékpárok bérelhetők. A komplexum április 1-től október 31-ig mindennap 9–17 óráig látogatható.

A látogatóközpont szállásépületében 48 férőhelyes, komfortos szállás igényelhető, míg a vállalkozó kedvű vendégek a **Réhelyi Kempingben** sátorozhatnak is.

Táborok, kirándulások ideális helyszíne lehet. A hatalmas terület, az igényelhető **természetismereti, szakmai programok, a túra- és szakvezetések**, a nagy létszámra berendezett konyha és a szabadtéri ételkészítési és étkezési lehetőség mind kedvező feltételeket biztosítanak.

Szakmai továbbképzések, előadások, tréningek megtartására nyújt lehetőséget az épületben található két, ötvenszemélyes befogadóképességű előadóterem és két, huszonöt fő oktatóterem.

2016-ban került először megrendezésre az azóta hagyománnyá vált természetvédelmi nyílt napunk, a **Tűzokfesztivál**. Idén **május 4-én** várjuk e jeles napra természetbarátainkat, akik olyan egyedi programokon is részt vehetnek, mint az Közép-Európában egyedülálló, a világon elsőként létrehozott **Tűzokvédelmi Állomás** megtekintése és az ott folyó szakmai munka megismerése. A természetvédelmi nyílt napon egyéb programokkal is készülünk: madármegfigyelés, botanikai túra, madárgyűrűzési-, ragadozó-madárvédelmi bemutató,

kulturális színpadi előadások, műsorok, helyi és Nemzeti Parki Termékek kirakodó vására, gyerekeknek népi játszótér, természetismereti vetélkedő, kézműves foglalkozások.

Vendégeinket ezen kívül havonta színes, hirdetett szakmai és élményprogramok szórakoztatják, szakvezetéses túrák kínálnak gazdag élményeket, mint például hajnali tűzokles, madárodú megfigyelő túra, rangerrel a pusztán...

További információ:

Körös–Maros Nemzeti Park Igazgatóság Sterbetz István Tűzokvédelmi Látogatóközpont

Postacím: 5510 Dévaványa, Réhely

GPS-koordináták: 47°04'53.03" 20°55'51.10"

Telefon: +36 66 483 083, +36 30 445 2409

E-mail: rehely@kmp.hu

Honlap: <https://www.kmp.hu/hu/sterbetz-istvan-tuzokvedelmi-latogatokozpont-devavanya>

Bihari Madárvárta:

A **Bihari Madárvárta** a Körös-Maros Nemzeti Park Kis-Sárrét részterületén, Biharugra település központjától 3 kilométerre található. A településre beérve burkolt út vezet a madárvártáig. A szállásépület hagyományos szerkezetű, a bihari tájra jellemző építészeti stílus elemeit tükrözi.

Mind az épület, mind az itt megmaradt háborítatlan természeti környezet olyan erdei iskolai programok megrendezéséhez, terepi megfigyelések, foglalkozások megtartásához nyújt helyszínt, ami páratlan élmény nyújt az ideérkezők számára. Az egész évben üzemelő szálláshely összesen 43 fő komfortos elszállásolására alkalmas.

A közösségi épület 90 m²-es nagyterme természetiskolai előadások, foglalkozások színtere, valamint a hozzá kapcsolódó melegítőkonyhával az étkeztetés megoldására is alkalmas. A csatlakozó fedett terasz természetben zajló közösségi foglalkozásoknak biztosít helyszínt. Az épület teljes felszereltségéhez egy komplex oktatási eszközrendszer is tartozik.

Idén tízedik alkalommal, **május 18-án** kerül megrendezésre a Kis-Sárrét értékeit bemutató természetvédelmi nyílt napunk, a **Bihari Táj Napja**. Az egész napos rendezvényen botanikai túrák, traktoros madármegfigyelő túrák, madárgyűrzési bemutató, kulturális színpadi előadások, műsorok, helyi és Nemzeti Parki Termékek kirakodó vására várja a látogatókat, a gyerekeknek népi játszótérrel, kézműves foglalkozásokkal, természetismereti vetélkedővel készülünk.

Vendégeinknek ezen kívül havonta színes, hirdetett szakmai programok, szakvezetéses túrák kínálnak gazdag élményeket.

További információ:

Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság Bihari Madárvárta

Postacím: 5538 Biharugra, Bihari Madárvárta

GPS-koordináták: 46°58'32.40" 21°38'28.89"

Telefon: +36 30 687 0816

E-mail: madarvarta@kmp.hu

Honlap: <https://www.kmp.hu/hu/bihari-madarvarta-biharugra>

Kardoskúti Madárvonulás Múzeuma:

A Dél-Alföld legjelentősebb időszakos vízállású, szikes tava a kardoskúti **Fehér-tó**, mely elsősorban madártani jelentősége miatt nemzetközi jelentőségű vizes élőhely, elsők között került fel a hazai Ramsari területek listájára.

A tavaszi és őszi időszakban a Kárpát-medence egyik legfontosabb **madárszállója**. Az átvonuló **darvak, vadludak, récék, partimadarak** hatalmas számban jelennek meg a tó nyugati, kiszélesedő, nyílt vízzel borított részén. Október végén a biztonságot jelentő sekély vízen akár nyolcvanezer madár is éjszakázhat. Esti behúzásuk, különösen a darvaké, rendkívül látványos jelenség, legnagyobb őszi létszámuk az elmúlt években elérte a 20 000 példányt is.

A védett terület közvetlen közelében, a Kardoskút-Pusztaközpontban álló egykori Csendőrlaktanya épületében 1989-2016 között gondozott természetvédelmi kiállítást 2017-ben újíttotta fel a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság. A **Kardoskúti Madárvonulás Múzeuma** mind megjelenésében, mind témájában újdonság, **Magyarország egyetlen madárvonulást bemutató kiállítása**. Az egyedi, interaktív tárlaton a madárvonulás titkokkal teli csodájába nyerhetnek a látogatók bepillantást, miközben kicsik és nagyok játékos módon szerezhetnek új ismereteket a kardoskúti Fehér-tó természeti kincseiről, illetve az európai madárvonulásban betöltött kiemelkedő szerepéről. A térség két emblematisz madaráról az itt költő **kék vércséről** és az itt őszi és tavaszi vonuláskor egyaránt jelentős számban megpihenő **daruról** minden fontos információt megtalálnak a látogatók. A múzeum megtekintése **előzetes bejelentkezéssel** történik.

A múzeum madárvonulást bemutató interaktív kiállítását a Sóstói Állattartótelep bejárati útjánál elhelyezkedő **madármegfigyelő les** egészíti ki. A kis torony gyönyörű rálátást nyújt a terület fokozottan védett részére. Az őszi végének legfőbb látványossága, a darvak vonulása ebből a toronyból hazánkban páratlan természeti környezetben tapasztalható meg.

Itt került először megrendezésre 1999-ben a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság legelső természetvédelmi nyílt napja, a **Fehértó Napja**. Idén pedig már a huszonharmadik alkalommal, **szeptember 21-én** várjuk az érdeklődőket a nagy népszerűségnek örvendő programunkra. Vendégeink minden évben csak ezen a napon sétálhatnak az ilyenkor szárazon álló, sótűrő növényekben gazdag Fehér-tó hófehér medrében és szakmai előadást hallhatnak a terület természeti értékeiről. Emellett a Kardoskúti Madárvonulás Múzeumának interaktív kiállításával, csikós-, íjász-, solymász-, és ragadozómadár-védelmi bemutatóval, őshonos magyar háziállatok bemutatásával, színpadi kulturális műsorokkal, játékos természetismereti vetélkedővel, népi játszótérrel, kézműves foglalkozásokkal, valamint helyi kézműves- és Nemzeti Parki Termékek vásárával várjuk a látogatókat.

Vendégeinket ezen kívül havonta színes, hirdetett szakmai és élményprogramok szórakoztatják, szakvezetési túrák kínálnak gazdag élményeket, mint például Cserebökényi csavargás – túra az Ős-Maros medre mentén, Csomorkányi csillagles, Darules a kardoskúti Fehér-tónál..

További információ:

Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság Kardoskúti Madárvonulás Múzeuma

Cím: 5945 Kardoskút- Pusztaközpont, Tanya 251.

GPS-koordináták: 46°29'02.24" 20°39'06.37"

Tel.: +36 68 429 262

Mobil: +36 30 016 2117

E-mail: kardoskutte@kmp.hu

Honlap: <https://www.kmp.hu/hu/kardoskuti-madarvonulas-muzeuma-kardoskut>

Tanösvények a Körös-Maros Nemzeti Park területén

A Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság kiemelt figyelmet fordít a gondozásában lévő természeti értékek bemutatására és az ökoturizmus népszerűsítésére. A gyalogos- és vízi túrák iránt érdeklődők tájékoztató táblákkal ellátott, önállóan bejárható tanösvényeken ismerhetik meg a terület értékeit, jellemző élőlényeit.

A Maros folyó és hullámterének jellemző élőhelyeit, élővilágát a hullámtérben kanyargó **Bökényi tanösvény** mutatja be.

A **Halásztelki tanösvény** 10 információs táblán keresztül, nyitott könyvként mutatja be a Dél-alföld egyik jellegzetes tájformájának és élőhelyének, a Hármas-Körös hullámterének növény- és állatvilágát, kultúrtörténetét.

Az ország ötödik legnagyobb állóvizén érhető el a kizárólag vízi eszközökkel -kenuval, csónakkal- megközelíthető különleges **Jégmadár vízi tanösvény**. A nyolc úszó bója állomásból álló tanösvény az Anna-ligetet is szegélyező Szarvas-Békésszentandrási Holt-Körös egy kilométeres szakaszán a holtágat és élővilágát mutatja be.

A szabadkígyósi Nagyerdőnél induló **Kígyósi tanösvény** bejárásával a Kígyósi-pusztá válogatos élővilágának, a madárvonulás szépségeinek megismerésére nyílik lehetőség.

A **Mágor-pusztai tanösvény** útvonala egyaránt vezet minket vizes és pusztai élőhelyek mellett. A Holt-Sebes-Körös mentén haladva számos vízi és vízhez kötődő fajt figyelhetünk meg. A holtágat kísérő erdőben előforduló fa- és cserjefajok számtalan rovar- és madárfajnak adnak otthont.

A **Réhelyi tanösvény** a Dévaványai-Ecsegi puszták jellegzetes élőhelyeit, fontosabb növény- és állatfajait ismerteti. Az útvonal a túzokok bemutatását szolgáló volier mentén került kialakításra, így testközelből figyelhető meg Európa legnagyobb tömegű röpképes madara. A nagy kilátótoronyról csodálatos kilátás nyílik Közép-Európa egyik legfontosabb túzok dűrgőhelyére.

A **Sző-réti** tanösvényt végig járva különleges élőhelyeken sétálva ismerhetik meg a terület értékes élővilágát. A Kis-Sárrét egykori mocsárvilágának egyik utolsó hírmondójaként maradt fenn a Sző-rét mocsara, mely 1997 óta a nemzetközi jelentőségű vizes területekről szóló Ramsari Egyezmény hatálya alá tartozik.

További információ:

Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság

Tel.: +36 68 429 262

Mobil: +36 30 016 2117

E-mail: kmnp@kmnp.hu

Honlap: <https://www.kmnp.hu/hu/tanosvenyek>